
ОБЩИНА САНДАНСКИ

**СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА
СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ
2011 – 2015 Г.
ОБЩИНА САНДАНСКИ**

**СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ 2011 – 2015 Г.
ОБЩИНА САНДАНСКИ**

Съдържание

Резюме

Раздел А: 1.Обхват и оценка на нуждите

2. Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите

3. Визия и цели

4. Социални услуги и мерки

5. Система за мониторинг

Раздел Б: План да действие.

6. Институционална рамка на изпълнението.

7. Ресурси за изпълнение.

8. Планирани услуги

9.Етапи в изпълнението.

Резюме

Стратегията за развитието на социалните услуги в община Сандански (2011 – 2015 г.) е част от на утвърдената от Областния съвет за развитие Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Благоевград. Тя е разработена на основание чл.36а от Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане, обн. ДВ. бр. 27/2009г. В процеса на разработване ѝ бяха проведени редица консултации със заинтересованите страни – Дирекции “Социално подпомагане”, РИО на МОМН, училища, Дирекция “Бюро по труда”, РЦЗ, РИОКОЗ, НОИ, НСИ.

Обхват: Стратегията определя общинската рамка и параметрите на социалните услуги в община Сандански. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на цялата община през следващите пет години (2011 – 2015 г.).

Визия: Подобряване на начина на живот на хората с увреждане изразено в приобщаване, равнопоставеност, преодоляване на тяхната изолация. Подобряване на качеството на предлагане на съществуващите услуги и създаване на нови, които да обхванат рисковите групи. Дейностите на институционализацията на институциите за деца..

Стратегията обхваща:

- Развитието и усъвършенстването на съществуващите социални услуги през следващите 5 години (2011 – 2015);
- Разкриването на нови и иновативни социални услуги съобразно изведените приоритетни четири целеви групи;
- Иницирането на междусекторни „смесени” иновативни услуги и програми;
- Успоредното развитие на политики и мерки за социално включване в свързани сектори (образование, здравеопазване, заетост, жилищна среда и други), чрез които се решават конкретни проблеми на рисковите групи и/или се създават условия за ефективно функциониране на социалните услуги.

Приоритетните направления са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на основни критични социални проблеми на жителите в областта. Те са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции, чрез:

- намаляване на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и задържането им в биологичното семейство;
- осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания отглеждани в семейството;
- подкрепа на уязвимите семейства и децата за социално включване, за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата;
- равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.

- развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на грижи в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

Приоритетно направление 2: Хора с увреждания

Обща цел 2. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

- осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда;
- намаляване на броя на хората с увреждания в специализирани институции чрез развитие на грижа от семеен тип;
- достъп до развитие за етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи;
- реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение.

Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора

Обща цел 3. Да се подобри качеството на живот на старите хора във всички населени места в общината, чрез:

- широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда;
- достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната (с максимален капацитет до 20 места).

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение на основните дейности в Общинската стратегия, обхващат:

- Развитието на човешките ресурси с цел повишаване на качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги;
- Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество с цел повишаване на ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Общинската стратегия за развитие на социалните услуги ще се изпълнява с общи усилия на всички заинтересовани страни в съответствие с техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им. Общинския съвет и администрация отговарят за цялостното изпълнение на общинската стратегия за развитие на социалните услуги на територията на общината. За тази цел те приемат и годишен план за развитието на социалните услуги.

При определяне на източниците на финансиране се дава приоритет на делегирането от държавата на средства за общините, които предоставят социалните услуги съобразно местните потребности. Стремелът е да се развива модерна социална политика в подкрепа на лица, семейства и общности в област Благоевград в съответствие с националните приоритети за деинституционализация, превенция на социално изключване и европейските ценности.

Раздел А: Обхват и оценка на нуждите

1.1 Обхват на стратегията

Общинската стратегия за социалните услуги обхваща мерки и услуги, които са необходими за осъществяване на ефективна политика за подкрепа на индивидите и групите в риск в общината, в съответствие с техните реални потребности и съвременни стандарти. За тази цел стратегията обхваща не само социални услуги и мерки, но и интегрирани политики, съществуващите ресурси на секторите образование, здравеопазване и политика за включване на пазара на труда.

Видове услуги и обхват на рисковите групи. Общинското планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи в община Сандански и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка. На първо място са включени съществуващите вече услуги (като се посочва доколко те трябва да бъдат подобрени или запазени в техния настоящ вид) и развитието на нови социални услуги. Посочени са начините на достъп до тези услуги и връзката между тях. Освен това, стратегията обхваща тези хоризонтални мерки и дейности в други свързани сфери (здравеопазване, образование, жилищна политика и др.), които имат отношение към функционирането на социалните услуги и са от ключово значение за решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

Стратегията предвижда социални услуги за всички рискови групи на територията на общината. В рамките ѝ са изведени нейните приоритети като целеви групи и услуги за периода на действието ѝ. Изборът на приоритетите е основан на остротата на проблемите и наличните ресурси.

Времеви обхват. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на общината през следващите пет години (2011 – 2015 г.).

Географски обхват.

В общия контекст, създаването на областна стратегия идва да преодолее неравномерността в развитието на социални услуги. В много случаи живеещите на територията на общината и особено в малките населени места – остават извън мрежата на социалните услуги.

Национални приоритети в развитието на социалните услуги

От 2000 г. държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това премина и към услугите за другите възрастови групи. Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система от специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към индивидите и групите в риск и целят интегрирането им в социалните общности. Затова отговорностите за управлението на социалните услуги на местно ниво са поети от общините. Последователната практика на децентрализация намери израз и във въвеждането на регламентите и практиката на договаряне на социалните услуги с частни доставчици. Наред с това редица социалните услуги е неравномерно по отношение на територията на общината. Все още липсват услуги по превенция и за подкрепа на семействата, развиването на социални услуги се прави без подробна оценка на нуждите и планиране. Съществуващите социални услуги не са свързани в мрежа помежду си и със свързани системи – образование, здравеопазване, жилищна политика, инфраструктура.

- Последните стратегически документи в областта на социалната политика са в контекста на членството в Европейския съюз и са разработени при следване на Отворения метод на координация.

1.1.1 Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги

В процеса на планиране и в следствие при управлението на социалните услуги са предвидени долу изброените основните институции с отговорности по отношение на планирането, създаването, предоставянето и управлението на социалните услуги, а именно:

1. Министерство на труда и социалната политика (МТСП) – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети, заедно с Министерство на финансите определя държавно-делегираните дейности в социалните услуги и разработва разходните стандарти за финансиране на социалните услуги;
2. Министерство на финансите – определя разходните стандарти и тавани за финансиране на социалните услуги в страната.
3. Агенцията за социално подпомагане (АСП) разрешава откриването и закриването на социалните услуги – държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги. Чрез Дирекциите Социално подпомагане се предоставят и социални услуги;
4. Регионална дирекция за социално подпомагане (РДСП), която изготвя становища за откриването/закриването на социални услуги – държавно-делегирана дейност;
5. Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критерии за социални услуги за деца и семейства;
6. Областен управител и Областен съвет за развитие и областни комисии, които имат отношение към планирането във всички сфери, в т.ч. и на социалните услуги;
7. Общините - създават общинската политика по отношение на социалните услуги, създават и предоставят социални услуги; възлагат и договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество;
8. Доставчици на социални услуги (общините, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица);
9. Обществените съвети за социално подпомагане в общините, ангажирани с обществения контрол.
10. Организации с нестопанска цел и представители на рисковите групи.

1.1.2 Стратегически документи

Стратегията съблюдава принципите на основните международни нормативни актове, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, които са:

- Международна харта за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Глобалните цели на хилядолетието за развитие (2000-2015 г.) - приети с декларация на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания;
- Европейска социална харта.

Документи на областно и общинско ниво в област Благоевград:

- Областна стратегия и план за регионално развитие на област Благоевград (2005 – 2015);
- Общински планове за развитие;
- Общински програми за закрила на детето
- Програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги на ниво община.

Общинската стратегия следва и принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания и др. както и съответните подзаконови нормативни актове.

2 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в община Сандански

Общинската стратегия е изградена върху изводите и препоръките от проведено проучване на нуждите на групи в риск в община Сандански в периода юли-октомври 2010 г. Подробният финален доклад «Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Благоевград» е включен в Приложение №1 към стратегията.

Проучването на ситуацията в община Сандански е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социо-икономическите проблеми, политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в общината.

Оценката на потребностите е основа за планирането – тя е необходима, за да може планирането да отговори на реалните нужди от социални услуги за рисковите групи, да съответства на реалните възможности и капацитет на местните партньори за осигуряване на необходимите услуги и – в по-широк план – да съответства на дългосрочните тенденции в развитието на общината.

2.1 Тенденции в развитието на община Сандански и фактори определящи групите в риск

На базата на направения «Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Сандански» в Приложение №1. могат да се идентифицират основните проблеми въпроси, които се отнасят до състоянието и развитието на социалните услуги на територията на общината. В резултат от анализа са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, нуждаещи се от социални услуги и мерки, които целят да променят причините, пораждащи конкретната ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи.

Основните заключения за тенденциите в демографските процеси в община Сандански са:

- Тенденция към застаряване на населението и регресивен тип възрастова структура. В селата основната част от жителите са самотните стари хора;
- Раждаемост;
- Смъртност и естествен прираст;
- Относителния дял на лицата в трудоспособна възраст;

Безработицата и ограниченият достъп до заетост е основният проблем за осигуряване на нормален стандарт на живот. Намаленият брой работни места в община Сандански се дължат на 1) затваряне на предприятията в резултат от икономическата криза и/или намаляване на работното време; 2) загуба на работни места за заетите извън общината – напр. в София град и други съседни области.

- Малките селища в общината притежават сходни белези на значителна изостаналост, спрямо условията на селищата около общинския център и по-ниско качество на живот.
- Изолирани населени места, следствие на неподдържана пътна мрежа, както и на зле организиран междуселищен транспорт.
- Висок дял на безработните с основно и по-ниско образование.
- Голямата част от специалисти с висше образование остават трайно незаети поради липса на работни места отговаряща на тяхната квалификация. Традиционно делът на нискоквалифицираните и ниско образованите безработни е голям .

Анализът на данните очертава следните проблеми и неблагоприятни тенденции в секторите:

Образование:

- Повишава се броя на хората с основно и по-ниско образование.
- Увеличава се броят на учениците, които напускат училище, без да завършат средно образование и на нередовно посещаващите училище .

- Малка част от децата, живеещи в кв. “Изгрев” гр. Сандански са обхванати в детската градина.

Здравеопазване:

Проведените срещи с граждани и представители на администрацията очертаха проблеми при достъпа до здравни услуги в областта:

- Няма осигурен постоянен денонощен достъп до медицински услуги в редица населени места поради тяхната отдалеченост и разпръснатост и недостатъчно развита транспортна връзка между отделните населени места;
- Ограничените ресурси на Бърза медицинска помощ при обслужване на няколко общини от един спешен медицински център;
- Непривлекателни лекарски практики, които остават свободни и липса на квалифициран здравен персонал в малките населени места от общината.
- Различни са проблемите, с които се сблъскват хората с увреждания: липса на здравни пътеки, които покриват разходите за лечение; ниски доходи и невъзможност за закупуване на лекарства и осигуряване на необходимото лечение; липса на транспорт до здравните заведения.

2.2 Идентифицирани рискови групи и потребности

При анализа на социално-демографската и икономическа картина на общината се открояват основни фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението и формират основни рискови групи: деца, лица, семейства в неравностойно положение и стари хора, нуждаещи се от подкрепа и социални услуги. Тези фактори са свързани с:

- Безработица и ограничен достъп до заетост;
- Ограничени ресурси за автономност и зависимост от подкрепата на близки – възрастни с увреждания с нужда от подкрепа във всекидневния живот; хора в пенсионна възраст;
- Структурата на семейството – пълно или непълно семейство, многодетни семейства, здравословни и образователни проблеми;
- Увреждане и/или сериозни здравословни проблеми на лицето или на член от семейството;
- Ниско образование (включително и неграмотност), липса на професионална квалификация, които водят до неравностойна позиция на пазара на труда и социална изолация;
- Социално изключване и принадлежност към уязвими етнически малцинства и семейства, в които децата рискуват да повторят социалния модел на родителите си
- Изолираност на някои населени места с нарушени транспортни връзки и комуникация с общинския и областния център;
- Възраст – концентрация на пенсионери и стари хора, живеещи в изолираните малки населени места, с крайно ограничен достъп до здравна грижа и услуги.

В резултат от анализа на рисковите фактори се обособяват няколко ключови рискови групи, които са обект на въздействието на настоящата Общинска стратегия.

Една от най-застрашените групи в риск са децата, отглеждани се извън семейства и деца, отглеждани се в семейства:

- Деца в специализирани институции. Децата, отделени от своите семейства, са от най-уязвимите групи в обществото. Анализите показват, че по-голямата част от децата са настанени поради бедност на семейството и/или negliжиране на детето. Реинтеграцията на детето в семейството изисква развитие на мерки и услуги в общността, развиване на родителски капацитет, подкрепа на нуждаещи се семейства

за осигуряване на жилище, посредничество и активна подкрепа за включване на пазара на труда и др. За да се интегрират в семейството, е необходимо да се търси допълнителен институционален механизъм

- Деца с увреждания, които се отглеждат в семейна среда. Проведените проучвания на нуждите сред близки на деца с увреждания показва следните направления, в които има нужда от подкрепа: осигуряване на достъпна среда, диференциране на услуги за деца с различни по вид и степен увреждания, осигуряване на транспорт от селата до социалните и здравни услуги; осигуряване на гъвкава дневна и почасова грижа, увеличаване на достъпа до образование, интеграция на децата с увреждания с връстниците им.
- Деца, необхванати, нередовно посещаващи, в риск от отпадане и отпаднали от училище. Най-многобройни са нередовно посещаващите училище деца от ромски произход. За задържането им в училище и за предотвратяване на бъдещи рискове от социална изолация са необходими дейности за компенсирание на образователните пропуски, мотивиране на децата за посещение и задържане в училище, дейности за запълване на свободното време и за мотивация на родителите за ангажиране в образованието на своите деца.
- Деца с проблемно поведение. Към тях се включват деца, извършили кражба и насилие децата, живеещи на улицата и negliжираните деца децата, жертви на насилие. Те са основна група в риск, заради случаите на агресивно поведение на деца. Основни сфери на интервенция са запълване на свободното време на децата, преодоляване на поколенческите конфликти, специализирана подкрепа на семейството.
- Уязвими семейства с деца в риск. Към тях се включват децата от многодетни семейства и децата в непълни семейства. Подкрепата на семействата, а не само на децата в риск, ще създаде условия за задържане на децата в семействата им и за повишаване на качеството на грижа към тях. Тук са включени многодетни и/или непълни семейства; деца, чиито родители са в чужбина; деца на родители със зависимости и т.н.
- Уязвима група са хората с увреждания. В това число хора с повече от едно хронично заболяване, даващо степен на инвалидност и хора с увреждания, които имат нужда от придружител, подкрепа във всекидневния живот. Самотни възрастни хора с увреждания. Възрастни с психични заболявания. Възрастни с увреждания, настанени в специализирани институции
- Социална група, идентифицирана в аналитичния доклад като една от застрашените, е тази на самотно живеещи стари хора (над пенсионна възраст) и тези, живеещи в отдалечени изолирани населени места. Основните им потребности са свързани със затруднен достъп до здравни и социални услуги, помощ в ежедневието им бит, възможности за общуване и социални контакти. Характерно за общината са разпръснатите и отдалечени от общинския център населени места. Изолираността и обезлюдяването на селата обрича живеещите в тях хора, доколкото взаимопомощта е основният ресурс на подкрепа, с който разполагат. Допълнително идентифицирани нужди са необходимост от подкрепа при водене на домакинството и извършване на дребни битови услуги.

В рамките на настоящата стратегия са изведени няколко рискови групи сред уязвимите общности и лица в неравностойно положение:

- Безработни лица – в тази група преобладават младежи, завършили образованието си; продължително безработни лица без квалификация, особено от етнически общности; безработни самотни родители с деца до 3-годишна възраст; безработни лица, безработни в предпенсионна възраст; други групи безработни лица. Техните потребности се свързват с изолация от пазара на труда и необходимост от обучения

за активно включване на пазара на труда. През последните години заради икономическата криза се наблюдава увеличаване на безработните.

- Етнически общности в неравностойно положение В настоящата група са включени социално изолирани граждани предимно от ромски произход. В тези групи са налице различни фактори, подкрепящи бедността – ранно отпадане от училище, ниско образование и квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достъп до здравни, социални, образователни услуги.

2.3 Анализ на дефицитите на услуги и мерки – общи заключения

Наличните услуги в община Сандански са разглеждани в следните групи – деца и семейства в риск; услуги за възрастни лица и стари хора; услуги за деца и лица с увреждания. Във всяка от трите групи се има предвид, както специализираните институции, така и услугите предоставяни в общността за съответните рискови групи. Услугите са представени по отношение на: капацитет, дейности, достъп, човешки и материални ресурси, основни проблеми и налични идеи за развитие.

Очертават се следните изводи:

- Предлаганите социални услуги в общността не покриват реалните потребности и не обхващат всички рискови групи - развитите услуги са насочени предимно към една конкретна рискова група и не обхващат останалите нуждаещи се, живеещи на същата територия.
- В община Сандански услугите, свързани с оказване подкрепа на родители и деца (училище за родители, училищна подкрепа, информиране на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца) са слабо развити.
- Не са развити приемна грижа; подкрепа на деца и младежи с отклоняващо се поведение; на деца в риск за отпадане от училище.
- Персоналът от услугите се нуждае от обучения, системна подкрепа за развитие и директна работа с клиенти. В малките населени места и общини често липсва или не е достатъчен квалифицираният персонал.
- Най-развитата услуга в общността за стари хора е Домашният социален патронаж, който би могъл да разшири обхвата на дейностите за подобряване на социалната подкрепа на клиентите чрез търсене на възможности за допълнително финансиране, което да намали броя на хората, които се отказват от ползване на услугата, поради завишаване на таксите.

3 Визия и цели

3.1 Визия

Общинската стратегия за социалните услуги цели да осигури достъпни и качествени социални услуги в община Сандански интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи.

3.2 Ценности и принципи

Основна ценност в социалната работа е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. При планирането и предоставянето на социални услуги Общинската стратегия следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, и за правата на детето и утвърждава следните ценности:

- ☞ Уважение и признание на достойството на всеки човек, общност и група;
- ☞ Толерантност и закрила от дискриминация, признаване на различията като ценност и ресурс за развитие;
- ☞ Благосъстояние на децата и на всички жители на община Сандански;
- ☞ Гражданско участие в планирането и в наблюдението на изпълнението на Общинската стратегия;
- ☞ Зачитане на равнопоставеността на половете при планирането и достъпа до социални услуги.

Всички страни, ангажирани с разработването на Общинската стратегия, се обединиха около следните принципи и подходи, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- ☞ Социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
- ☞ Осигуряване на най-добрия интерес на потребителя;
- ☞ Индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
- ☞ Насърчаване на услугите в общността и ограничаване на услугите от резидентен тип;
- ☞ Гарантиране на равен достъп до услуги на всички жители на община Сандански и достигане на услугата максимално близо до местоживеенето на потребителите;
- ☞ Достъп до услуги в изолираните населени места чрез мобилност на услугите, иновативност и гъвкавост в планирането и управлението;
- ☞ Интегриран подход към решаването на проблемите на целевите рискови групи;
- ☞ Проактивност в обхващането на рисковите групи;
- ☞ Добро управление, ефикасност и ефективност на социалните услуги, мрежи и партньорства;
- ☞ Надграждане над добрите практики и опит в услугите; постоянно повишаване на квалификацията и уменията и учене от собствения опит;
- ☞ Постоянно оптимизиране на качеството на социалните услуги.

3.3 Приоритети на общинската стратегия

3.3.1 Приоритетни направления

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления.

Ключовите приоритетни направления на Общинската стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на ключови/критични социални проблеми на жителите на общината. Приоритетните направления са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

Избраните приоритетни направления за съдържанието на социалните услуги включват:

1. Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца

Това са широк кръг от услуги в общността за деца и семейства в риск, насочени към превенция на рисковите фактори за развитието на децата и уязвимостта на семействата. Деинституционализация на грижите за деца ще донесе коренна промяна в социалните услуги в общината, осъществявана чрез развитието на широка мрежа от услуги с цел подкрепа на семействата в риск за грижа за децата и превенция на изоставянето, както и извеждане на децата от специализираните институции.

2. Развитие на социални услуги в общността за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Стратегията ще допринесе за създаването на добър модел на грижи за хората в неравностойно социално положение осигурявайки достъп до качествени социални услуги в общността, така че нуждаещите се да не напускат собствения си дом и общност, подобряване достъпа до качествени здравни услуги и образование, както и интегриране на пазара на труда.

3. Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Създаване на условия за качествено предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Услугите, отличаващи се с домашна атмосфера, са съобразени с индивидуалните потребности, желания и условия на живот.

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение на основните дейности в Общинската стратегия, обхващат:

4. Развитие на човешките ресурси

В процеса на планирането недостигът на квалифициран персонал за разкриване на социалните услуги е идентифициран като един от основните рискове за реализацията на стратегията. Затова изграждането на необходимия капацитет за управление и за предоставяне на социални услуги се очертава като крайно необходима мярка – условие както за изпълнението на планирания обем социални услуги и мерки, така и за постигане на качеството на услугите в съответствие със съвременните стандарти.

5. Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество

Въвеждането на ефективна система от социални услуги на общинско ниво изисква активно партньорство между общините в област Благоевград за развиване на конкретни социални услуги и мерки за социална подкрепа. Характерът на проблемите на хората в риск изисква комплексна намеса, която може да се постигне само чрез връзки на взаимодействие между различните публични и социални сектори – социални услуги и подпомагане, образование, здравеопазване, заетост, инфраструктура и жилищна среда.

3.3.2 Приоритетни целеви групи

Планираните дейности в Общинската стратегия ще обхванат всички рискови групи, изведени при анализа на ситуацията. Определянето на приоритетни целеви групи в никакъв случай не изключва останалите рискови групи, но задава основния фокус на интервенцията през периода на стратегията. Приоритетните целеви групи, към които са насочени социалните услуги и мерки за социално включване в община Сандански са:

- Уязвими семейства с деца в риск;
- Деца необхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище;
- Деца, отглеждани в специализирани институции;
- Хора с увреждания;
- Хора в риск от всички целеви групи, живеещи в изолирани малки населени места, без достъп до социални и др. услуги;
- Стари хора, със специален фокус към самотно живеещите в махалите и отдалечените села от общината.

3.4 Цели

3.4.1 Общи и конкретни цели

Общинската стратегия предвижда да осигури достъпни и качествени социални услуги в община Сандански, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи. Във всяко приоритетно направление на Общинската стратегия са набелязани общи и специфични цели и задачи:

Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции, чрез:

- Специфична цел 1.1. Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство.
- Специфична цел 1.2. Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания отглеждани в семейството.
- Специфична цел 1.3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата.
- Специфична цел 1.4. Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.
- Специфична цел 1.5. Да се развият алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

Приоритетно направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 2. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

- Специфична цел 2.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги и грижа в общността.
- Специфична цел 2.2. Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции.
- Специфична цел 2.3. Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск.

Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Обща цел 3. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в общината, чрез:

- Специфична цел 3.1. Да се развие широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна и домашна среда.
- Специфична цел 3.2. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната.

Общите и специфичните цели във функционалните приоритетни направления на Общинската стратегия включват:

Приоритетно направление 4: Развитие на човешките ресурси

Обща цел 4. Да се гарантира качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги.

- Специфична цел 4.1. Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на общинско ниво за прилагане на интегрирана грижа и политики към хора и групи в неравностойно положение.
- Специфична цел 4.2. Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти.

Приоритетно направление 5: Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество

Обща цел 5: Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

- Специфична цел 5.1. Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги.
- Специфична цел 5.2. Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

4 Социални услуги и мерки

Планираната интервенция очертава общата картина на развитието на мрежа от социални услуги на общинско ниво за периода от 2011 до 2015 година. В плана се конкретизират приоритетите на общинско ниво, както и видовете услуги, които ще се развиват в община Сандански. Стратегията обхваща:

- Развитие и усъвършенстване на съществуващите социални услуги през следващите 5 години (2011 – 2015);
- Разкриване на нови и иновативни социални услуги за изведените приоритетни целеви групи;
- Инициране на междусекторни „смесени“ иновативни услуги и програми;
- Успоредно развитие на политики и мерки за социално включване в свързани сектори (образование, здравеопазване, заетост, жилищна среда), чрез които се решават конкретни проблеми на рисковите групи и/или се създават условия за ефективно функциониране на социалните услуги.

4.1 Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск и деинституционализация на грижите за деца

Обща цел 1. Да се подобри грижата за децата в семейството, като се предотврати появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата и да се постигне максимално намаляване на броя на децата, отглеждани в специализираните институции, чрез:

Специфична цел 1.1. Да се намали изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции и да се подкрепи задържането им в биологичното семейство, чрез:

- Мярка 1.1.1. Комплексна програма за ранна превенция на изоставянето и задържане на новородените деца в биологичното семейство;
- Мярка 1.1.2. Създаване на ЦОП за обхващане на децата и семействата;

- Мярка 1.1.3. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца;
- Мярка 1.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването;
- Мярка 1.1.5. Развитие на Приемната грижа в община Сандански;
- Мярка 1.1.6. Общински програми и мерки за здравна профилактика и семейно планиране;
- Мярка 1.1.7. Общински програми/мерки за подкрепа на уязвими семейства за създаване на условия за задържане на детето в семейството.

Специфична цел 1.2. Да се осигурят условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството, чрез:

- Мярка 1.2.1. Създаване на ЦСРИ за осигуряване на качествена здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства;
- Мярка 1.2.2. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава дневна, почасова грижа, и заместваща грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.2.3. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството.

Специфична цел 1.3. Да се осигури подкрепа на уязвимите семейства за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата, чрез:

- Мярка 1.3.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.3.2. Програми за превенция на рисково поведение при деца и младежи;
- Мярка 1.3.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите.

Специфична цел 1.4. Да се гарантира равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование, чрез:

- Мярка 1.4.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички деца в община Сандански;
- Мярка 1.4.2. Програми за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи;
- Мярка 1.4.3. Осигуряване на качествено интегрирано образование за децата с увреждания;
- Мярка 1.4.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца.

Специфична цел 1.5. Да се трансформират и закрийт специализираните институции за деца чрез:

- Мярка 1.5.1. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от СИ в биологичното или разширеното семейство
- Мярка 1.5.2. Широко развитие на Приемната грижа и извеждане на деца от СИ в приемни семейства и в семейства на осиновители.

Специфична цел 1.6. Да се развият алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда, близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, чрез:

- Мярка 1.6.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от СИ

4.2 Приоритетно направление 2: Развитие на социални услуги за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 2. Да се създадат условия за социално включване/интегриране на максимален брой хора в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

Специфична цел 2.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда чрез разкриване на услуги и грижа в общността:

- Мярка 2.1.1. Подкрепа от ЦСРИ с мобилни екипи за обхващане на хората с увреждания в цялата територия на община Сандански.
- Мярка 2.1.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства
- Мярка 2.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания

Специфична цел 2.2. Да се развие алтернативна резидентна грижа от семеен тип за хората с увреждания, настанени в специализирани институции, чрез:

- Мярка 2.2.1. Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Специфична цел 2.3. Създаване на условия за реинтеграция на уязвими лица, групи и общности в риск

- Мярка 2.3.1. Осигуряване достъп на развитие за етническите общности в неравностойно положение в община Сандански.
- Мярка 2.3.2. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към деца и възрастни и реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение

4.3 Приоритетно направление 3: Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Обща цел 3. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в общината.

Специфична цел 3.1. Развиване на широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в семейна и домашна среда, чрез:

- Мярка 3.1.1. Развиване и разширяване на дейностите в Домашния социален патронаж и обхващане на малките изолирани населени места.
- Мярка 3.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда чрез увеличаване на капацитета на услугите домашен помощник, социален и личен асистент.
- Мярка 3.1.3. Осигуряване на дневна грижа и почасови услуги за стари хора.

Специфична цел 3.2. Да се осигури достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, близка до домашната, чрез:

- Мярка 3.2.1. Разкриване на алтернативни резидентни услуги и малки домове за обгрижване на стари хора в среда, близка до семейната.

5 Система на мониторинг и оценка

5.1 Цели и задачи на мониторинга и оценката

Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления, дългосрочните цели и оперативните задачи в хода на изпълнението.

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка дава реални, практически ползи за общината и структурите, които изпълняват Стратегията. На първо място, такава действаща система за мониторинг и оценка е ясен индикатор за това, доколко са реални намеренията на заинтересованите страни да осъществят на практика декларираните цели и планирани дейности в тази Стратегия. Същевременно, препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка е задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Мониторингът и оценката с участие е основният подход, който ще се следва при изграждането на системата. Този подход изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга. Участието гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга и оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

1. Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в община Сандански.
2. Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на общинско ниво.
3. Да се изработят комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Общинската стратегия от гледна точка на целевите рискови групи.
4. Да гарантира системното актуализиране на Общинската стратегия, подобряването на политиките за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки.

5.2 Логическа рамка и ключови индикатори за успех

В системата за мониторинг и оценка на Общинската стратегия ще се следят два основни типа индикатори: Базовите индикатори за ситуацията описват общия социален контекст и представят настъпилите промени в положението на рисковите групи в сравнение с “изходната точка” в състоянието им при оценката на първоначално идентифицираните проблеми. Тези индикатори осигуряват обективно измерване на реалната постигната промяна в социалния контекст през времевата рамка на Стратегията и дават възможност да се оцени обективно цялостния ефект и въздействие от изпълнението на Общинската стратегия. Индикаторите за прогреса служат за проследяване на напредъка в постигането на конкретните цели на Стратегията и се измерват преките резултати от интервенцията и осъществените дейности – социални услуги и мерки.

6 Институционална рамка на изпълнението на стратегията

6.1 Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Ролите и задачите на общините и институциите на общинско ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

6.1.1 Община

Общината отговаря за цялостното изпълнение на общинската Стратегия за развитие на социалните услуги. За тази цел тя разработва, приема и прилага Общинска стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015), чрез която на територията на всяка община ще се реализира Областната стратегия за развитие на социалните услуги. Общината разработва, приема и осъществява годишен план за действие. Нормативно е установено, че местното самоуправление се осъществява от Общинския съвет, а местната изпълнителна дейност - от кмета и общинската администрация. Така или иначе, в своята съвкупност те заедно осъществяват местната власт.

Местната власт разработва и изпълнява интегрирана политика за развитие на хората в риск на нейната територия като комбинира ресурсите и координира дейностите в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общината е доставчик на социални услуги. Общината развива интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Общината осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на социалната услуга и оценка на нуждите на групите в риск.

Роля и отговорности на Общинския съвет:

- Обсъжда и приема Общинска стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.
- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Решение за развиване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет, като преди това е било разгледано в съответната постоянна комисия и консултирано по въпросите, свързани с финансирането. Предложението се внася от кмета или от общинските съветници.

Ролята на кмета на общината е ключова за цялостното изпълнение на Общинската стратегия за социалните услуги. Кметът на общината:

- организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската

администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;

- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;
- след съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от Общинския съвет;
- участва в осъществяването на годишен мониторинг и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на социалните услуги като част от Областната стратегия;
- търси възможности за финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в съответния общински компонент на областната стратегия.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

- обсъждане на областната стратегия и включения в нея общински компонент,
- осъществяване на обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:

- Координират и иницират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координират и иницират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центровете за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища. Разширяват функциите на патронажа и развиват мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;
- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

6.1.2 Дирекциите "Социално подпомагане"

Дирекциите "Социално подпомагане" като териториални поделения на АСП на територията на всяка община провеждат държавната социална политика по отношение на закрила на детето; рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване на потребностите на населението в областта и в общините от социални помощи и социални услуги.

Роля и отговорности на Дирекция социално подпомагане- Сандански:

ДСП – Сандански (заедно с отделите си по Социална закрила, Закрила на детето и Хора с увреждания и социални услуги в останалите общини) носят отговорност и изпълняват конкретни задачи при реализирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в съответната община;
- Правят предложения до РДСП - Благоевград за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с общинската стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализират данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ОЗД подпомага интегрирането на деца, съвместно с общините ОЗД работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ и семейството им; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисково поведение.

Същевременно взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране на устойчивостта на изпълнението на общинската стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средства за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

6.1.3 Неправителствени организации

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск. С активното участие на НПО в процеса ще се подобри развитието на съществуващите услуги, застъпничество, обучение, партниране в управление на услуги. Съществуващите местни НПО имат съществен принос при изпълнението на разработената стратегия за социални услуги. Тяхната роля се заключава в:

- Съвместно с общината, ДСП и граждани разработват интегрирани политики и мерки за социално включване, в съответствие с мерките в стратегията;
- Участват във формулирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общината и/или водещи организации за проектите;
- Предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск;
- Подпомагат училищата и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

6.2 Механизми на партньорството

Ефективното междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество ще допринесе за изграждане на оптимална мрежа от социални услуги в община Сандански., която да осигури равен достъп до услуги за рисковите групи и инструменти за максимално оползотворяване на наличните ресурси. Изграждането на механизми на партньорство е определено като Приоритетно направление 6 в Общинската стратегия със следните цели и задачи:

Обща цел 6. Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество, чрез:

- Конкретна цел 6.1. Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги;
- Конкретна цел 6.2. Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

7 Ресурси

7.1 Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Общинската стратегия предвижда конкретни мерки за обезпечаване на дейностите с необходимия персонал със съответната квалификация и умения, в които се разглежда развитието на човешките ресурси на всички етапи на изпълнението – от административния и организационен капацитет за инициране на интервенции/ планиране на разкриването на нови услуги, вкл. финансово осигуряване и привличане на средства, до предоставянето на социални услуги (администриране и обслужване на клиентите) и изпълнението на конкретни мерки и дейности за решаване на социалните проблеми на рисковите групи. В отговор на идентифицираните потребности за изграждане на капацитет са формулирани целите на приоритетно направление 4: Развитие на човешките ресурси в община Сандански.

Обща цел 4. Да се гарантира качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги, чрез:

- Специфична цел 4.1. Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на общинско ниво за прилагане на интегрирана грижа и политики към хора и групи в неравностойно положение;
- Специфична цел 4.2. Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти;
- Специфична цел 4.3. Да се осигури системен контрол върху качеството на предоставяните социални услуги.

7.1.1 Изграждане на административен и организационен капацитет

Специфична цел 4.1. Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на областно и общинско ниво за прилагане на интегрирана грижа и политики към хора и групи в неравностойно положение.

Мярка 4.2.1. Изграждане на капацитет за управление на социалните услуги

Мярка 4.2.2. Адекватно ресурсно обезпечаване на развитието на отделите, ангажирани с администрирането и управлението и развитието на социалните услуги на територията на общината.

Мярка 4.2.3. Изграждане на умения за мониторинг и оценка

Мярка 4.2.4. Изграждане на умения на общинско ниво за усвояване на структурни фондове.

Мярка 4.2.5. Формиране на умения за изграждане на партньорства

В Стратегията са предвидени конкретни мерки за изграждане на познания, умения и нагласи, необходими за осъществяването на целите и дейностите по приоритетно направление 6: Развитие на междусекторни и междуобщински партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги.

7.1.2 Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги

Специфична цел 4.3. Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти

Мярка 4.3.1. Осигуряване на условия за непрекъснато обучение, обмяна на опит и споделяне на добри ефективни практики на персонала в съществуващите социални услуги

Мярка 4.3.2. Преквалификация за персонала на трансформираните и/или закривани социални услуги и СИ

Мярка 4.3.3. Осигуряване на капацитет за иновативните услуги и мерки, развитие на нов тип професионални умения и опит.

Мярка 4.3.4. Въвеждане на ефективни системи на контрол върху качеството и за супервизия в социалните услуги

7.2. Необходими средства за финансиране на социалните услуги в община Сандански.

За финансиране на дейностите за реализация на Стратегията за периода 2011 г. – 2015 г. по години са нужни средствата, посочени в таблица 1. При тяхното определяне са отчетени включените в РМС 937 от 8.12.2009 г. дейности, разглеждани като държавно делегирани и местни дейности по функция 5 „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“. Наред с това трябва да се отчете, че такива социални услуги като „приемна грижа“, за която все още няма утвърден финансов стандарт, както и предоставяните услуги по програма „Асистенти за хора с увреждания“, която действа вече редица години, но се утвърждава по отделни години с годишна заповед, като се отчитат и възможностите за финансиране по ОП „Развитие на човешките ресурси“. При разчета на необходимите средства се отчита фактът, че страната се намира в сериозна финансова, в т.ч. и бюджетна криза, поради което за развитието на социалните услуги, където за финансиране на държавно делегираните дейности водеща е ролята на държавния бюджет, е заложена достатъчно песимистична прогноза.

Като база за извършване на прогнозата за текущата издръжка са използвани действащите единни финансови стандарти, утвърдени с РМС 29 от 23.01.2009 г. за 2009 г., както и утвърдени с РМС 937 от 8.12.2009 г. за 2010 и последващите години. Посочените стойности са прогнозни, съобразени с характеристиките на социалните услуги в общината, както и някои макроикономически показатели.

При определяне на източниците на финансиране се дава приоритет на делегирането от държавата средства за общините, които са призвани да предоставят социалните услуги съобразно местните потребности. При осъществяване на по-сериозни стъпки в сферата на финансовата децентрализация може да се очаква постигането на по-голяма финансова самостоятелност на общините. Но даже и да се реализира подобна дълги години отлагана реформа, не може а се очаква значителна промяна в нагласата на общината по отношение на необходимото финансиране за социалните услуги в своите общности, поне в рамките на периода на действие на настоящата стратегия. Ето защо се очаква плавно покачване на местните разходи за социални дейности в абсолютна стойност при запазване на водещата роля на държавно делегираните средства в структурно отношение.

Таблица 1

Средства, необходими за финансиране на социалния сектор в община Сандански
за периода 2011 г. – 2015 г. (лв.)

Година	2011	2012	2013	2014	2015
За издръжка	515 065	533 000	547 000	561 000	575 000
За капиталови разходи	14 000	12 000	11 000	12 000	20 000
Раб.заплати и осигурителни плащания	830 699	835 000	857 000	917 000	1 010 000
Общо средства	1 359 764	1 380 000	1 415 000	1 490 000	1 605 000

Наред с това, съществуващите сега утвърдени нормативно социални услуги (заведения) в близко бъдеще трябва да се променят както по състав, така и по критерии за определяне на конкретния размер на отпусканото финансиране за тяхната издръжка. В този смисъл трябва да се започне сериозна работа в посока на намирането на адекватни критерии за определяне на единните финансови стандарти, както и на финансирането на социалните услуги (заведения) в променящата се социална среда, когато потребностите на населението от социални услуги ще започне да се насища и намалява по отношение на едни и утвърждаването на други. Поради високата степен на неопределеност на очакваните последици, и преди всичко утвърждаването на нов модел на финансиране чрез използването на различни критерии при изграждане на финансовите стандарти за някои социални услуги, на този етап трудно може да се предвиди за кои услуги и кога какви променени ще настъпят. Ето защо в разчетите не са включени конкретно определени поименно нови социални услуги с нови стандарти, а се разглеждат общо като средства за нови услуги. Промените, които се очаква да настъпят във финансирането на текущата издръжка, без съмнение ще засегнат и механизмите за отпускане и усвояване на средства за капиталови разходи. Още повече, че вече се очертават някои пропуски в направленията на действащите оперативни програми, отнасящи се до социалния сектор. След приключване на първия кръг през 2013 г. и със стартиране на новите оперативни програми през 2014 г. може да се очаква по-активно и целенасочено да се обвържат техните цели и задачи с потребностите на населението от социални услуги. В резултат на това една част от недостигащите средства за инвестиции, които държавният бюджет сега не може да осигури, ще могат по-широко да се финансират по мерки на новите оперативни програми. С оглед на това в общината може да бъдат подготвени предварително проекти, които да започнат своята реализация в инвестиционната си част в рамките на прогнозния период.

7.2.1. Други необходими ресурси

Важен фактор в развитието на социалните услуги е кадровата осигуреност на действащите и предвидените за разкриване заведения за социални услуги. Общината трябва да предви средства за преквалификация на работещите социални работници и придобиване на подходяща квалификация за тези, които се предвижда да постъпят в сектора на работа през следващия период. Наред с това подходяща квалификация и преквалификация трябва да придобият и общинските служители, които са отговорни за социалните дейности. Така че към групата на обучаващите трябва да се предвидят и работещите сега общински служители, както и предвидените допълнително минимум две лица за всяка община. Във връзка с това е подходящо да се формират партньорства с обучаващи организации и институции за организиране на обучителни курсове, финансирани по оперативните програми (ОП Развитие на човешките ресурси и ОП Административен капацитет).

С оглед на териториалното разполагане на социалните услуги, общината трябва да направи пълен списък на възможните обекти (сгради, помещения и пр.), които могат да се използват за разкриване на социални услуги. Възможните обекти трябва да са съобразени с визията за развитие на социалните услуги, заложена в стратегията, като се елиминира всякакво маргинализиране на тяхното предоставяне.

Към средствата, които непосредствено се предвиждат за развитие на социалните услуги, трябва да се добавят и тези, които в значителна степен подобряват социалния статус на нуждаещите се. Те се отнасят към други бюджетни функции (по Единната бюджетна класификация), но могат да доведат до елиминирание на някои потребности от социални услуги. Става дума за изграждане на общински социални жилища за бедни и самотни семейства, за подобряване на транспортните връзки между общинският център и селищата от общината, като се стимулира развитието на частната инициатива.

Съществен фактор в тази насока е развитието и на транспортната инфраструктура и подобряване на регулярното снабдяване на населението по малките селища и махали с хранителни продукти. По такъв начин, ако не се предотврати, то поне може значително да се забави процесът на обезлюдяване на общината, докато не се намерят ресурси и предприемачи за чувствително съживяване на икономическото ѝ развитие.

Наред с това общината има подходящи възможности за развитие на различни клонове на икономиката в своя район, като се имат предвид някои от мерките по ОП „Развитие на селските райони”, ОП “Регионално развитие”, другите оперативни програми и програмите за трансгранично сътрудничество, особено след приемане на решение за приобщаване на Западните Балкани към Европейския Съюз.

7.2.2. Източници на финансиране

А) Основен източник на финансиране в прогнозния период на социалните услуги остава републиканския бюджет. От него ще се финансира главно текущата издръжка на социалните заведения.

Б) Издръжката за местни социални дейности се финансират от собствени източници.

Една част от разходите за текуща издръжка, особено за местните социални услуги и някои алтернативни услуги, които се получават от нуждаещите се без направление на Отделите за закрила на детето или друга отговорна за това специализирана държавна институция, могат да се покрият от установени официално от общинската администрация такси.

В настоящия момент системата на домашния социален патронаж подсказва конкретни модели за установяване на подобен род такси.

В) Финансирането на инвестициите, свързани с основния ремонт, изграждането на нови обекти за социални услуги и тяхното оборудване и обзавеждане, отново ще бъде главно осигурено от републиканския бюджет, от оперативните програми, в т.ч. и от оперативните програми, от които общината може да получи средства за осигуряване на своята инфраструктура в зависимост от особеностите на обявените мерки, както и от държавно гарантирани заеми.

Наред с това трябва да се отчита и такъв важен факт, че от собствени източници се финансират и дейностите по осигуряване на достъпно и достатъчно редовно транспортно съобщение между селищата на общината с общинския център, които косвено подпомагат осъществяването и на предвидените дейности в социалната сфера.

Г) Средствата за квалификация и преквалификация на социалните работници могат и трябва да се осигурят в необходимия размер от ОП „Развитие на човешките ресурси” и ОП “Административен капацитет”, като се подготвят няколко проекта с подходящи обучители.

Д) Осигуряване на средства от частни лица (развитие на социален бизнес).

Намирането на подходящи стимули и база за развитие на такива и други социални услуги от страна на общините значително ще облекчи и ускори развитието на социалния сектор при това на конкурентна основа. С разкриването на подобни заведения се създават предпоставки за подобряване на социалната инфраструктура в отделните общини, за трайно ангажиране на бизнеса с решаването на проблемите на общинските общности. Частните заведения, които се развиват паралелно с държавно делегираните дейности, могат да бъдат важен ориентир в ефективното усвояване на и без това ограничените бюджетни средства, които могат да се насочат към такива сфери, които не са по никакъв начин привлекателни за частните предприемачи.

8 Планирани услуги в община Сандански

№	Услуга, вид	Потребители		Капитал	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Общ. Сандански Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)	
		Целеви групи	Териториален обхват					
1	Център за обществена подкрепа селница (ЦЦС)	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище; или отпаднали от училище.	Община Сандански, Струмляни	2011	2015	<p>Профилактика на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации;</p> <p>Услуги за деинституционализация</p> <p>Ремедиация в семейството</p>	Сандански	Нова планирана за 2013 г.
2	Дневен център за деца с увреждания - (ЦЦД)	Деца с увреждания	Община Сандански	36	36	<p>Профилактика на изоставянето</p> <p>Консултиране, дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информизиране и обучение, специално-зирани медицински грижи</p>	Сандански	Налична
3	ЦДУИ (ЦДУ)	Деца от 0 до 18 години с умствена изостаналост	От цялата страна	90		<p>Профилактика на изоставяне на деца в резидентна грижа семеен тип – в ЦНС</p>	С. Петрово, общ. Сандански	Налична за трансформация/закриване
	ЦНСТ (ЦЦЦ)	За деца с увреждания от област Благоевград, настанени в СИ извън областта	От цялата област	0	15	<p>Профилактика на изоставяне в резидентна грижа семеен тип на деца с увреждания, отглеждани в СИ извън област Благоевград</p>	Сандански	Нова – да се планира през 2011 и старт от 2012 год.

№	Услуга, вид	Потребители		Териториален обхват	Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Общ. Сандански Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Общ. Сандански Местоположение		2011	2015			
4	ЦНСТ (ДДД)	За деца	От цялата област	0	10	Сандански	Нова – да се планира през 2014 и старт от 2015 год.	Сандански	Нова – да се планира през 2014 и старт от 2015 год.
5	ЦСРИ (ДДД)	Безработни лица. Лица с трайни увреждания. Лица осъдени на пробация. Лица пребивавали в места лишени от свобода. Деца и семейства в неравностойно положение.	Община Сандански.		20	Сандански	Извършване на рехабилитация, социално – правни консултации, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.	Сандански	Нова планирана след 2013 г. Разширяване-мобилни услуги след 2015 г.
6	Дневен център за възрастни увреждания (ДДД)	Хора с увреждания със и без чужда помощ; Възрастни хора с различни увреждания, живеещи в семейна среда	Сандански	20	20	Сандански	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Сандански	налична
7	Дневен център за възрастни увреждания – Седмична грижа (ДДД)	Хора с увреждания със и без чужда помощ; Възрастни хора с различни увреждания, живеещи в семейна среда	Община Сандански	15	15	С. Ласкарево, общ. Сандански	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	С. Ласкарево, общ. Сандански	налична
8	Защитено жилище за лица с умствена	За лица с умствена изостаналост от област Благоевград, настанени в СИ за деца	От цялата област	0	15	Село Петрово, община Сандански	Постепенно извеждане в резидентна грижа на лица с увреждания, настанени в СИ за деца.	Село Петрово, община Сандански	Нова – да се планира през 2011 и старт след 2011 год.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Общ. Сандански Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011	2015			
	изостаналост (ДДД)							
9	Дом за възрастни с умствена изостаналост (ДДД)	За лица с умствена изостаналост от област Благоевград, настанени в СИ за деца	От цялата област	30		Осигуряване на грижа за лица с умствена изостаналост, нуждаещи се от 24 – часова грижа.	Село Петрово, община Сандански	Нова – да се планира през 2011 и старт след 2012 год.
10	Дом за стари хора (ДСХ)	Стари хора със затруднения в самообслужването, с нужда от резидентна грижа	От цялата област	25		Резидентна грижа – нужда от постоянно 24-часово обгрижване	Населено място Община Сандански	Нова – планирана за разкриване през 2012 г.
11	Домашен социален патронаж Общинска дейност	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда	Сандански	176	176	Мобилна услуга за обхващане на селата – предоставяне на храна, комунално-битови услуги, помощ в домакинството, здравна и мед.грижа, осигуряване на трудо и арт терапия, други.	във всички общини	Налична – на разширяване и дейностите на многообразието на услугите и капацитетите за обхващане на малките изолирани населени места
12	Клуб на пенсио-нера - общинска дейност	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни проблеми и се обслужват сами	.	1	4	Осигуряване на лични и социални контакти. Информирание и консул-тиране –социално, здравно, правно	Във всички общини от областта	Налични и нови дейности
	Клуб на инвалида -	Хора с увреждания, които имат възможност		3	3	Осигуряване на лични и социални контакти.	Във всички общини от	Налични и разширяване с

№	Услуга, вид	Потребители		Териториален обхват	Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Общ. Сандански Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват		2011	2015			
	<i>общинска дейност</i>	да се предвиждат					Информирани и консулт-тиране – социално, здравно, правно за хората с увреждания	областта	нови дейности
13	Заместваща грижа - краткосрочна	Стари хора със затруднения в самообслужването,	От цялата област	0	8		предоставяне на заместваща грижа в домашна среда или краткосрочно настаняване в резидентна грижа от семеен тип. (за период на отсъствие на близките)	Населено място в областта	През 2010 г. – за проучване на разработване на програми с цел стартиране на услуги след 2011 година.
14	Личен асистент услуга в общността по наци-онална програма	Лица и деца с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами		56	100		Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневие-то си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.	Във всички общини от областта	Налична, за разширяване
15	Социален аси-стент услуга в общността по нац. програма	лица с трайни увреждания, с тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами		12	50		Осигуряване на грижи в семейна среда на деца и лица, които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички общини от областта	Налична, за разширяване
16	Домашен помощник - услуга	лица с трайни увреждания, с тежки здравословни		15	40		Осигуряване на грижи в семейна среда на деца и лица, които поради различни	Във всички общини от	Налична, за разширяване

№	Услуга, вид	Погребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Общ. Сандански Местоположение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011	2015			
	общността по ОП "Развитие на човешките ресурси"	ния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами				ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот.	областта	

9. Етапи в изпълнението на стратегията

9.1. Основни етапи

Общинската стратегия за развитието на социалните услуги в община Сандански обхваща 5-годишен период (2011 – 2015), в който се обособяват два етапа с продължителност по 3 и 2 години за изпълнение на стратегията, всеки от които започва с период на подготовка и интензивно оперативно планиране, както следва:

Период	Дейности
Подготвителен етап 2011, първа половина	<ul style="list-style-type: none"> Изготвяне и приемане на Общински стратегии за социалните услуги Оперативно планиране на интервенцията през първите 3 години План за действие 2011
Първи етап 2011 - 2012	<ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на дейностите по стратегията
Оценка и препланиране 2012, четвърто тримесечие – 2013, първо тримесечие	<ul style="list-style-type: none"> Междинна оценка на постигнатите резултати и ефекти от стратегията Препланиране на следващия тригодишен етап в съответствие със заключенията и препоръките от междинната оценка

Период	Дейности
2013 – 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на дейностите по стратегията
2015	<ul style="list-style-type: none"> • Финална оценка на въздействието от Общинската стратегия

Подготовката за стартиране на Стратегията през първото тримесечие на 2011 г. обхваща няколко основни компонента, чрез които се поставя основата за успешното изпълнение на същинските дейности и постигането на целите, резултатите и цялостния ефект от областната стратегия.

- Изготвяне и приемане на Общинска стратегия – планове за социалните услуги на основата на Областната стратегия;
- Адаптиране на общинския план за развитие на социалните услуги към приоритетите, целите и принципите на Областната стратегия
- Осигуряване на партньорство и подкрепа от заинтересованите страни на ниво община;
- Осъществяване на информационни срещи и консултации между представителите на общински съвет, общинска администрация, доставчици и други представители на общността;
- Провеждане на срещи и открити дискусии с НПО, граждани, (практиката на подобни срещи следва да продължи най-малко 2 пъти годишно при планиране на развитието на социалните услуги и отчитане на резултатите от дейностите по предоставяне на услугите; споделяне на опит и добри практики).

9.2 Комуникационна програма

Важно условие за ефективното реализиране на Стратегията за развитие на социалните услуги в община Сандански е политиката за предоставянето на информация до обществеността. Обществеността трябва да получи пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията. Реализирането на стратегията ще се съпровожда от различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност, както в процеса на разработване, така и по време на реализация.

9.3. Принципи, цели и методи

Комуникационната програма се основава на следните основни принципи:

- Прозрачност – информиране на обществеността за изпълнението на дейностите по Общинската Стратегия за развитие на социалните услуги;
- Координация с други стратегии, програми, планове за развитие, изпълнявани от държавната и местната власт;
- Позитивност на комуникационните послания – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни с оглед на ефективното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социални услуги.
- Широко междуобщинско и междусекторно партньорство, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен.

- Достъпност на информацията – достигане на комуникаращата информация до най-голям брой заинтересовани лица

Основни комуникационни техники. Комуникационната програма се основава върху няколко основни форми: директна комуникация, комуникация чрез масовите медии, комуникация чрез Интернет и информационни материали и работа с партньори.

Директна комуникация цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати. Проблемите в социалната сфера изискват непрекъснат дебат и достигане на гласа на обикновените граждани до отговорните за вземане на политическите решения. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.

Комуникация чрез масовите медии. Важно е редовното и системно предоставяне на информация относно изпълнението на Областната стратегия за социалните услуги чрез:

- пресконференции, брифинги и съобщения за медиите;
- неформални работни срещи на водещи редактори с координационното звено, изпълняващо стратегията.
- изготвяне на програми от електронни медии с национално покритие за разпространяване на информация относно популяризиране на визията, целите и приоритетите на областната стратегия.

Комуникация чрез Интернет и информационни материали. Поддържане и актуализиране на информацията за областната стратегия за развитие на социалните услуги в уеб сайтовете на партньорите и на заинтересованите страни. Разработване и публикуване на тематични информационни материали съобразени с визията, целите и приоритетите на областната стратегия за развитие на социалните услуги.

Целта на комуникационната програма е да популяризира сред широката общественост и заинтересованите страни ползите, положителните ефекти и резултатите от изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги (2011 – 2015).